BIJLAGE O

Inwerkingtreding Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouw: een stelselwijziging
Omdat zowel de Omgevingswet (Ow) als de Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) definitief in werking treedt per 1 januari 2024, dient Hoofdstuk 2 van de Legesverordening hierop te worden ingericht. In hoofdstuk 2 van de Legesverordening zijn tariefbepalingen opgenomen die een relatie hebben met de Ow. De Ow bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, erfgoed, milieu, natuur en water. De wet vormt de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. De wet beoogt een versterking van de positie van decentrale overheden, volgens het principe 'decentraal, tenzij'. De bedoeling van de Ow is bovendien om passende ontwikkelingen meer mogelijk te maken ('nee, tenzij' moet veranderen in 'ja, mits').

De wijzigingen die de Ow en Wkb met zich meebrengen, zoals de 'knip' tussen de bouwtechnische activiteit en ruimtelijke bouwactiviteit, het wegvallen van de bouwtechnische toets voor bouwwerken in gevolgklasse 1, de rol en het toenemende belang van het omgevingsoverleg (nu bekend als: vooroverleg), de mogelijkheid voor het heffen van leges voor milieuactiviteiten en het belang van de omgevingsdialoog hebben een plek gekregen in de aangepaste opzet van hoofdstuk 2. In de toelichting op de Legesverordening wordt hier nader op ingegaan.

Er is in hoofdstuk 2 van de Legesverordening 2024 voor een systematiek gekozen die aansluit bij de gedachte van de Ow en de werkprocessen die hierbij horen. Voor de tariefstelling van leges onder de Ow is er uit het oogpunt van transparantie en toerekening van leges aan de feitelijke werkzaamheden voor gekozen om de leges zoveel mogelijk te relateren aan de werkelijke kosten voor geleverde diensten. Deze keuze heeft ertoe geleid dat in de Legesverordening de verschillende onderdelen van het vergunningenproces zijn uitgewerkt en de van toepassing zijnde modaliteiten afzonderlijk worden gerekend. Zo wordt voor de adviezen die voor de beoordeling van de aanvraag zijn vereist in de meeste gevallen een vast tarief gehanteerd. Hiermee is voor de aanvrager inzichtelijk hoe de berekening van de legesbeschikking is opgebouwd en welke kosten in rechten, heffingen en tarieven worden doorberekend aan de aanvrager. Voor de tariefstelling is verder waar mogelijk aangesloten bij de huidige bedragen.

De Ow is een grootschalige stelselherziening die een grote impact heeft op het werk binnen het fysieke domein en daarmee ook op de legessystematiek en de diensten die hiermee samenhangen. Hoofdstuk 2 van de Legesverordening en de hierin opgenomen bedragen is tot stand gekomen met de kennis van nu, zonder dat we ervaring hebben opgedaan of de beschikking hebben over cijfermatige onderbouwingen van het afhandelen van aanvragen en verzoeken onder de Ow.

Het is van belang om in het eerste jaar onder de Ow de systematiek en de uitwerking hiervan, alsmede de gekozen tarieven goed te monitoren op basis van de ervaringen die we gaan opdoen. Aan de hand van deze evaluatie passen we indien nodig of gewenst de Legesverordening aan.

Hoofdstuk 2 Legesverordening Bergen op Zoom 2024:
Het gebiedsdekkende Omgevingsplan zal zich na 1 januari 2024 ontwikkelen tot een samenhangend geheel van omgevingsregels. Uitgangspunt daarbij is meer algemene regels en minder vergunningplichten. Zo zullen er keuzes moeten worden gemaakt of vergunningplichten uit bestaande verordeningen moeten worden overgenomen (of niet). Dit is afhankelijk van lokale keuzes en inzichten. Dit heeft effect op de legesopbrengsten. Voor een artikelsgewijze toelichting wordt op deze plaats verwezen naar de toelichting bij Hoofdstuk 2 van de Legesverordening, zoals hierna weergegeven.

Verder neemt het belang van (integraal) Omgevingsoverleg toe, niet in de laatste plaats omdat de beslistermijnen in de Ow in veel gevallen drastisch wordt verkort. Met dit toegenomen belang is in de Legesverordening rekening gehouden. In de voorfase van het Omgevingsoverleg kan worden onderzocht welke mogelijkheden en beperkingen er zijn bij de ontwikkeling van plannen. Als een aanvraag omgevingsvergunning eenmaal is ingediend, dient in de meeste gevallen binnen 8 weken te worden beslist en ontbreekt de tijd om plannen zorgvuldig af te stemmen op haalbaarheid en wenselijkheid met de ontwikkelaar en de omgeving. Als gebruik wordt gemaakt van het Omgevingsoverleg, dan draagt de restitutieregeling in de Legesverordening er aan bij dat aanvragers minder financieel risico lopen bij de ontwikkeling van hun plannen. Dit komt de samenhang van en het ontstaan van draagvlak voor ruimtelijke ontwikkelingen ten goede. Aanvragers worden

gestimuleerd om van het Omgevingsoverleg gebruik te maken. Het doel daarvan is te komen tot een kwalitatief goede aanvraag waarbij aan de voorkant duidelijk is wat er nodig is om een positief besluit op de aanvraag te kunnen nemen.

Uitgangspunt daarbij is dat het Omgevingsoverleg meer kostendekkend wordt gemaakt dan nu het geval is. Dit betekent dat de kosten voor het Omgevingsoverleg (voorfase) stijgen. Dit is een beoogd effect van de nieuwe systematiek. Bij het indienen van de aanvraag worden deze kosten weer in mindering gebracht.

Daarnaast wordt het mogelijk om afzonderlijk leges te heffen voor vergunningplichtige milieubelastende activiteiten (mba). Omgevingsdienst OMWB hanteert hiervoor regionaal afgestemde standaardtarieven die rechtstreeks worden doorberekend aan de aangesloten gemeenten. De tarieven die de OMWB hanteert zijn daarom rechtstreeks overgenomen in de Legesverordening 2024. Deze wijziging ten opzichte van de bestaande situatie zal naar verwachting een positief effect op de legesopbrengsten hebben.

Een van de uitgangspunten in de gewijzigde Legesverordening is verder dat wordt betaald voor de diensten die feitelijk worden afgenomen. Anders dan voorheen worden de verschillende onderdelen in het behandelproces afzonderlijk in rekening gebracht en wordt er minder gewerkt met een vast tarief per activiteit. Hierdoor ontstaat meer maatwerk in de legesberekening. Hoeveel leges er in een concreet geval moeten worden betaald heeft onder meer te maken met de onderzoeken die moeten worden uitgevoerd en de adviezen die moeten worden ingewonnen. Uit het oogpunt van transparantie wordt aan de aanvrager vooraf zoveel mogelijk inzichtelijk gemaakt hoe hoog de met de afhandeling van de aanvraag gemoeide legeskosten zijn.

De kosten van registratie en beoordeling van de ontvankelijkheid van een aanvraag worden afzonderlijk in rekening gebracht, omdat daar werkzaamheden tegenover staan. Dit leidt tot een beperkt drempelbedrag voor het indienen van een aanvraag van € 150,-.

Toelichting Legesverordening 2024

Artikel 4 Vrijstellingen

Onderdeel a
In onderdeel a is een (verplichte) vrijstelling opgenomen voor diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 13.6 van de Omgevingswet zijn of worden verhaald. Afdeling 13.6 bevat een regeling over kostenverhaal bij bouwactiviteiten en activiteiten vanwege gebruikswijzigingen in het kader van gebiedsontwikkeling. Het kan gaan om kosten voor het bouwrijp maken van gronden, de aanleg van wegen, riolering, straatverlichting, maar ook de zogenoemde plankosten voor het maken en uitvoeren van een omgevingsplan. Het verhaal van deze kosten is verplicht en gaat voor op het publiekrechtelijk afdwingen van een financiële bijdrage. Het overzicht van kostenverhaalplichtige activiteiten staat in artikel 8.13 van het Omgevingsbesluit. Kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling in de Omgevingswet is de opvolger van grondexploitatie in de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Hierover is de Handreiking kostenverhaal Omgevingswet door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beschikbaar gesteld op het Informatiepunt Leefomgeving (www.iplo.nl).

Hoofdstuk 2 van de Legesverordening 2024 (dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet)

A Algemeen

Wettelijke basis
De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet. Op grond daarvan kunnen gemeenten rechten heffen voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Voor andere aanvragen die betrekking hebben op de Omgevingswet is artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet de heffingsgrondslag en dus is het begrip ‘dienst’ van belang.

De Omgevingswet
In hoofdstuk 2 zijn tariefbepalingen opgenomen die een relatie hebben met de Omgevingswet. De Ow bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, erfgoed, milieu, natuur en water. De wet vormt de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. De wet beoogt een versterking van de positie van decentrale overheden, volgens het principe 'decentraal, tenzij'. De bedoeling van de Omgevingswet is bovendien om passende ontwikkelingen meer mogelijk te maken ('nee, tenzij' moet veranderen in 'ja, mits').

Er moet op worden gewezen dat de Omgevingswet een grootschalige stelselherziening is, die een grote impact heeft op het werk binnen het fysieke domein en daarmee ook op de legessystematiek en de diensten die hiermee samenhangen. Dit hoofdstuk van de legesverordening en de hierin opgenomen bedragen is tot stand gekomen met de kennis van nu, zonder dat we ervaring hebben opgedaan of de beschikking hebben over cijfermatige onderbouwingen van het afhandelen van aanvragen en verzoeken onder de Omgevingswet.

Er is in hoofdstuk 2 van de Legesverordening 2024 voor een systematiek gekozen die aansluit bij de gedachte van de Omgevingswet en de werkprocessen die hierbij horen. Voor de tariefstelling is zoveel mogelijk aangesloten bij de huidige bedragen. Het is belangrijk om in het eerste jaar onder de Omgevingswet de systematiek en de uitwerking hiervan, alsmede de gekozen tarieven goed te monitoren op basis van de ervaringen die we gaan opdoen. Aan de hand van deze evaluatie passen we indien nodig/gewenst de legesverordening aan.

Eén omgevingsplan
Een gemeente moet voor haar gehele grondgebied één omgevingsplan vaststellen (artikel 2.4 van de Omgevingswet). Het omgevingsplan is een gebiedsdekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving. Daarin staan in ieder geval regels over activiteiten die de fysieke leefomgeving wijzigen (artikel 2.7 van de Omgevingswet in samenhang met artikel 2.1, eerste lid, van het Omgevingsbesluit) en regels die nodig zijn voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (artikel 4.2, eerste lid, van de Omgevingswet). Activiteiten die de fysieke leefomgeving wijzigen zijn activiteiten die een blijvende en tastbare verandering van de fysieke leefomgeving teweegbrengen, zoals bouwactiviteiten, sloopactiviteiten, milieubelastende activiteiten, maar ook het plaatsen van een woonwagen of het aanmeren van een woonboot (niet bestemd voor de vaart).

Grondslagen voor tariefbepalingen
De tariefbepalingen in hoofdstuk 2 betreffen zowel dienstverlening als andere handelingen op aanvraag. Deze formulering houdt verband met de heffingsgrondslagen. Artikel 13.1a van de Omgevingswet geeft een grondslag voor het heffen van rechten voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning, het wijzigen van voorschriften van een omgevingsvergunning en het intrekken van een omgevingsvergunning. Deze grondslag laat onverlet de bevoegdheid van gemeenten om rechten (leges) te heffen voor dienstverlening op aanvraag. Tariefbepalingen die niet de in artikel 13.1a van de Omgevingswet genoemde handelingen betreffen, zijn dus gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onder b, van de Gemeentewet.

B Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2.1 Definities
Om duidelijkheid te scheppen over de inhoud van een aantal in hoofdstuk 2 voorkomende begrippen is daarvan een definitie opgenomen in artikel 2.1. Verwezen wordt naar de begripsbepalingen die zijn opgenomen in de bijlage bij de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, de Omgevingsregeling en de bijlagen van het gemeentelijk omgevingsplan.

Voor de definitie van het voor de legesheffing bij bouwactiviteiten belangrijke begrip ‘bouwkosten’ geldt de zgn. ROEB lijst als hoofdregel om de hoogte van de bouwkosten van een project te bepalen. Dit is een voortzetting van de werkwijze van de bouwkostenbepaling onder de Wabo.

Artikel 2.2 Bepalen tarief

Tariefstelling en kostendekkendheid; kruissubsidiëring
Het is constante jurisprudentie dat de hoogte van de tarieven niet ter beoordeling van de belastingrechter staat, tenzij de verordening zou leiden tot strijd met wettelijke regels of tot een willekeurige en onredelijke belastingheffing, waarop de wetgever met het toekennen van de heffingsbevoegdheid niet het oog kan hebben gehad. Tussen de hoogte van de leges enerzijds en de omvang van de ter zake van gemeentewege verstrekte diensten dan wel de voor de dienst door de gemeente gemaakte kosten anderzijds is geen rechtstreeks verband vereist (zie onder meer: HR 18 september 1991, nr. 27457, BNB 1991/351; HR 24 december 1997, nr. 32569, LJN AA3345, BNB 1998/70).

Bij de introductie van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning) ging de wetgever ervan uit dat kruissubsidiëring tussen het cluster omgevingsvergunning en andere in de legesverordening opgenomen dienstverleningen niet mogelijk is (Kamerstukken II 2005/2006, 29515, nr. 140, pag. 26; Kabinetsplan aanpak administratieve lasten). De wens van de wetgever is echter niet in een wettelijke bepaling vastgelegd, zodat artikel 229b van de Gemeentewet onverkort geldt. Zie HR 13 februari 2015, nr. 14/00655, ECLI:NL:HR:2015:282. De Omgevingswet brengt hierin geen verandering. Artikel 13.1a van de Omgevingswet verklaart artikel 229b van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing. Daarmee wordt bedoeld dat voor het berekenen van de opbrengstlimiet de ‘leges Omgevingswet’ en de overige leges tezamen mogen worden genomen. Voor de toets aan de opbrengstlimiet van artikel 229b van de Gemeentewet blijven de op basis van alle vastgestelde tarieven totaal geraamde baten en lasten van belang (toets op verordeningenniveau). De doorberekening van de kosten in de rechten, heffingen en tarieven mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Ondanks de mogelijkheid om op het niveau van de legesverordening het principe van kruissubsidiëring toe te passen, is er voor de tariefstelling van leges onder de Omgevingswet uit het oogpunt van transparantie en toerekening van leges aan de feitelijke werkzaamheden voor gekozen om de leges zoveel mogelijk te relateren aan de werkelijke kosten voor geleverde diensten. Ook uit artikel 217 van de Gemeentewet volgt dat een belastingplichtige uit de (leges)verordening de hoogte van het van hem te heffen bedrag moet kunnen afleiden. Deze keuze heeft ertoe geleid dat in de legesverordening de verschillende onderdelen van het vergunningenproces zijn uitgewerkt en de van toepassing zijnde modaliteiten afzonderlijk worden gerekend. Zo wordt voor de adviezen die voor de beoordeling van de aanvraag zijn vereist in de meeste gevallen een vast tarief gehanteerd. Hiermee is voor de aanvrager inzichtelijk hoe de berekening van de legesbeschikking is opgebouwd en welke kosten in rechten, heffingen en tarieven worden doorberekend aan de aanvrager.

Eerste lid
Dit artikel geeft aan hoe het tarief moet worden bepaald. Het eerste lid is daarvoor de basis. De tarieven voor de belastbare feiten die in artikel 2.2 zijn genoemd, zijn opgenomen in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk. Voor de maatstaven van heffing en tarieven wordt in dit artikellid verwezen naar de verschillende paragrafen van hoofdstuk 2 van de legesverordening.

Tweede, derde en vierde lid
Als er sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor meerdere activiteiten, is het tarief de som van de verschuldigde leges voor elke activiteit, inclusief eventuele modaliteiten (toeslagen) en vermindering

(tweede tot en met vierde lid). Omdat er maar één aanvraag is, is er ook maar één belastbaar feit: het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning (artikel 2.3, aanhef en onder c).

Dat een aanvraag meer legesplichtige activiteiten kan omvatten, hebben wij ter verduidelijking ook tot uitdrukking gebracht door bij elke vergunningplichtige activiteit te bepalen dat de daar bedoelde leges verschuldigd zijn onverminderd de verschuldigdheid van leges voor andere activiteiten als tevens van die andere activiteiten sprake is. Deze verduidelijking houdt verband met HR 16 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:48 (Woudrichem). Via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is voor de aanvrager vooraf duidelijk voor welke activiteiten hij een omgevingsvergunning nodig heeft. Ook het aan de aanvraag eventueel voorafgaande omgevingsoverleg zal leiden tot duidelijkheid.

Vijfde lid
Het vijfde lid bepaalt dat de tarieven voor aanvragen om maatwerkvoorschriften (artikel 4.5 Ow) of toestemming voor een gelijkwaardige maatregel (artikel 4.7 Ow) alleen van toepassing zijn als geen sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning. Als sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning maken maatwerkvoorschriften of een toestemming voor een gelijkwaardige maatregel namelijk deel uit van de omgevingsvergunning.

Zesde lid
Elke activiteit waarop de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft en de modaliteiten vormen afzonderlijke grondslagen voor de heffing van de leges. Doorgaans zullen de leges hiervoor als som, dat wil zeggen in één keer, via een schriftelijke kennisgeving worden geheven. Maar omdat het verschillende grondslagen betreft, is het ook mogelijk om per grondslag een bedrag te vorderen. Het is namelijk toegestaan naar elke grondslag afzonderlijk een aanslag op te leggen (HR 7 februari 1973, nr. 16885, BNB 1973/69).

Artikel 2.3 Dienstverlening en besluiten waarvoor leges worden geheven
Dit artikel bevat in het eerste lid, onderdelen a tot en met i de belastbare feiten waarvoor leges worden geheven. Het betreft altijd een verzoek of aanvraag tot het verlenen van een dienst of het nemen van een besluit (zie ook artikel 2.1 van de verordening).

Eerste lid, onder a
Voor de afhandeling van een verzoek om te beoordelen of voor een bepaald project een omgevingsvergunning vereist is, worden in de nieuwe opzet van de verordening leges geheven. Met een zorgvuldige beoordeling van deze vraag is de nodige tijd gemoeid. Het gaat hier niet om algemene informatievragen, maar om een verzoek tot het leveren van een dienst ten behoeve van een individualiseerbaar belang. Aan de schriftelijke reactie op het verzoek als bedoeld in artikel 2.3, eerste lid, onder a kan immers de zekerheid worden ontleend dat het bevoegd gezag het project waarop het verzoek betrekking heeft als vergunningvrij beoordeelt, dan wel dat het bevoegd gezag uitgaat van een vergunningplicht.

Tweede en derde lid
Anders dan voorheen onder de Wabo is er in het tweede en derde lid voor gekozen de registratie en toets op volledigheid afzonderlijk tot uitdrukking te laten komen in de legesverordening. Hiermee ontstaat een ‘starttarief’. Gedachte hierachter is dat een aanvrager ook leges is verschuldigd op het moment dat de aanvraag buiten behandeling wordt gesteld vanwege het ontbreken van bepaalde stukken. Voor het opvragen van deze stukken en het zo nodig buiten behandeling stellen van de aanvraag worden immers werkzaamheden uitgevoerd. Die werkzaamheden komen nu ook tot uitdrukking in de legesverordening.

Meervoudige aanvragen
Als er sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor meer dan één activiteit (meervoudige aanvraag), is de gemeente in veel gevallen het bevoegde gezag. De aanvraag kan dan ook een activiteit

betreffen waarvoor de gemeente bij een enkelvoudige aanvraag geen bevoegd gezag zou zijn. Het bestuursorgaan dat bij een enkelvoudige aanvraag bevoegd gezag zou zijn, heeft dan het recht van advies en instemming (artikelen 16.15 en 16.16 Omgevingswet). Dit bestuursorgaan kan de kosten voor het nemen van een besluit over instemming doorberekenen aan het bevoegd gezag. Zie artikel 2.46 van paragraaf 2.10 Adviezen en instemmingen.

Artikel 2.4 Omgevingsoverleg
Het omgevingsoverleg (voorheen aangeduid als vooroverleg/principeverzoek) wordt belangrijker onder de Omgevingswet. Initiatiefnemer en gemeente zijn erbij gebaat in dit stadium afstemming te hebben over de haalbaarheid en vergunbaarheid van het initiatief, alvorens tot het indienen van een aanvraag omgevingsvergunning over te gaan. Het omgevingsoverleg moet worden gezien 'als ware' het een formele aanvraag. Het resultaat van het omgevingsoverleg geeft uitsluitsel over de haalbaarheid van het initiatief en de voorwaarden waaronder het initiatief te vergunnen is. In het omgevingsoverleg wordt in feite het werk geleverd, zodat de afhandeling en verlening van de hierop volgende vergunningsaanvraag in beginsel een formaliteit is. Een initiatiefnemer betaalt de leges die van toepassing zouden zijn als ware het een aanvraag, met dien verstande dat de legeskosten voor bepaalde activiteiten zijn gemaximaliseerd. Door deze opzet is het aantrekkelijk om te kiezen voor het omgevingsoverleg. Ook hoeven nog niet alle technische details uitgewerkt te worden (bij bouwprojecten), zodat dit leidt tot minder kosten voor de initiatiefnemer (in de latere fase kan direct de juiste optie worden uitgewerkt). Daarnaast worden alle leges die in het kader van het omgevingsoverleg zijn betaald in mindering gebracht op de leges bij de vergunningsaanvraag. Hiermee verwachten wij het omgevingsoverleg verder te stimuleren.

In de huidige legessystematiek rekenen wij slechts een beperkt bedrag voor een vooroverleg/principeverzoek. Dit bedrag is in het geheel niet kostendekkend. Bovendien is er sprake van een grote hoeveelheid niet-besluitrijpe initiatieven. Dit proces vraagt veel ambtelijke capaciteit. Door het verhogen van het legesbedrag voor het omgevingsoverleg verwachten wij beter doordachte en voorbereide initiatieven te ontvangen en het commitment van de initiatiefnemer hieraan te vergroten. Het omgevingsoverleg vraagt immers om een bepaalde voorinvestering in tijd en middelen.

Artikel 2.5 Bouwactiviteit (bouwtechnische deel)
De Omgevingswet, samen met de Wet kwaliteitsborging voor de bouw (Wkb), introduceert een knip tussen de technische bouwactiviteit (Besluit bouwwerken leefomgeving, voorheen Bouwbesluit) en de ruimtelijke bouwactiviteit (Omgevingsplan, voorheen bestemmingsplan). Deze knip zien we terug in de redactie van bovenstaande artikelen 2.5 en 2.6. Er is voor gekozen iom aan te sluiten bij de huidige legesopbouw en dit terug te laten komen (de twee percentages samen is gelijk aan het huidige percentage). Onder de binnenplanse omgevingsplanactiviteit valt ook de toepassing van de in het omgevingsplan opgenomen mogelijkheden om van bouwnormen af te wijken en de in het kruimelgevallenregeling opgenomen mogelijkheden om voor bouwen af te wijken. Dit is inherent aan de systematiek van de Omgevingswet en het hierin opgenomen instrument omgevingsplan.

Artikel 2.6 Bouwactiviteit (ruimtelijke deel)
Dit artikel betreft de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit als bedoeld in art. 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, Ow, in dit geval bestaande uit het bouwen, gebruiken of in stand houden van een bouwwerk. De vergunningplicht geldt als de gemeente in het omgevingsplan een omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten verplicht stelt om de ruimtelijke toets te kunnen doen. Tot 2030 geldt overgangsrecht.

Artikel 22.26 van de bruidsschat zoals opgenomen in artikel 7.1 van het IbOw bepaalt dat het verboden is zonder omgevingsvergunning een bouwactiviteit te verrichten en het te bouwen bouwwerk in stand te houden en te gebruiken (binnenplanse omgevingsvergunning omgevingsplanactiviteit bouwwerken). In artikel 22.27 van de bruidsschat staan de vergunningvrije gevallen. In artikel 22.28 staan afwijkende regels voor cultureel erfgoed. In

artikel 22.29 staan beoordelingsregels. Als over wordt gegaan tot het treffen van een gemeentelijke regeling in het omgevingsplan, dan is dit overgangsrecht niet meer van toepassing en behoeven de tariefbepalingen aanpassing.

Er is voor gekozen om ook voor het ruimtelijke deel de bouwkosten als heffingsmaatstaf te hanteren.

Paragraaf 2.5 Milieubelastende activiteiten

Nieuw onder de Omgevingswet is de mogelijkheid om leges te heffen voor de milieubelastende activiteit (mba, voorheen milieuvergunning). In deze paragraaf zijn hiervoor tariefbepalingen opgenomen. Het gaat niet langer om de milieu-inrichting als zodanig, maar om de activiteiten die milieubelastend en eventueel vergunningplichtig zijn.
Alleen voor complexe bedrijven geldt nog een integrale vergunningplicht, maar daarvoor zijn gedeputeerde staten het bevoegde gezag. De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant voert de bij deze activiteit behorende werkzaamheden uit. De OMWB heeft de kosten berekend die zij hiervoor waarschijnlijk in rekening gaan brengen bij de deelnemende gemeenten en hebben een voorstel gedaan voor de leges. Dit voorstel is rechtstreeks overgenomen.

Paragraaf 2.9 Maatwerkvoorschriften en gelijkwaardigheid

Algemeen
In deze paragraaf zijn de tarieven voor het in behandeling nemen van een aanvraag om maatwerkvoorschriften, als uitwerking van het belastbare feit in artikel 2.3, eerste lid onder d. Deze tariefbepalingen zijn alleen van toepassing als geen sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning (zie artikel 2.3, eerste lid, onder c). Als voor een activiteit een omgevingsvergunning nodig is, staat het maatwerk in een vergunningvoorschrift.

Artikel 2.38 Gelijkwaardige maatregel
Dit artikel bevat de tariefbepalingen voor het in behandeling nemen van een aanvraag om toestemming tot het treffen van een gelijkwaardige maatregel, als uitwerking van het belastbare feit in artikel 2.3, eerste lid, onder e. Deze tariefbepalingen zijn alleen van toepassing als geen sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning (zie artikel 2.3, eerste lid, onder c).

De basis voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel staat in artikel 4.7 van de Omgevingswet. De memorie van toelichting op de Omgevingswet vermeldt:

> ‘Als een initiatiefnemer voldoet aan de bepalingen die in algemene regels zijn opgenomen, mag hij ervan uitgaan dat zijn initiatief voor de daarin gereguleerde aspecten past binnen het wettelijk kader voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Afhankelijk van de manier waarop een bepaling is geformuleerd, zijn er maatregelen denkbaar, waarmee hetzelfde resultaat wordt bereikt. Voor zowel de decentrale algemene regels als de rijksregels bepaalt het wetsvoorstel dat het gebruik van gelijkwaardige maatregelen mogelijk is, tenzij dat in de algemene regels is uitgesloten. De initiatiefnemer moet de gelijkwaardigheid van een maatregel aantonen. Uitgangspunt is dat het bevoegd gezag de gelijkwaardigheid voorafgaand aan de toepassing van een alternatief toetst, uitmondend in een beschikking. In de algemene regels kan in afwijking daarvan worden bepaald, dat voorafgaande toestemming niet is vereist. In dat geval kan zo nodig worden bepaald, dat wel een voorafgaande melding moet worden gedaan bij toepassing van een gelijkwaardige maatregel.’ (Kamerstukken II 2013/14, 33962, nr. 3, pag. 144).

Voor die melding is geen legesheffing mogelijk, voor de toestemming wel, want daarbij is sprake van dienstverlening.

Paragraaf 2.10 Overige tarieven

Artikel 2.40 Wijzigen omgevingsvergunning
Er is gekozen voor een generieke bepaling voor alle activiteiten. Het wijzigen van een omgevingsvergunning komt neer op het opnieuw aanvragen van een omgevingsvergunning. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om wijziging van een omgevingsvergunning is daarom hetzelfde tarief verschuldigd als voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor dezelfde activiteit. Uitgezonderd zijn de aanvragen tot wijziging van de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit (artikel 2.41). Hiervoor wordt het tarief gerekend dat door de OMWB in rekening wordt gebracht.

Artikel 2.42 Beoordeling onderzoeksrapporten zonder aanvraag
Het komt voor dat een onderzoeksrapport moet worden beoordeeld zonder dat sprake is van een aanvraag om een omgevingsvergunning of een ander besluit (bijvoorbeeld besluit tot het stellen van een maatwerkvoorschrift). Hiervoor is in dit artikel een tariefbepaling opgenomen. Het tarief is hetzelfde als het tarief voor het beoordelen van een rapport in het kader van een aanvraag om een omgevingsvergunning, zoals opgenomen in artikel 2.44.

Artikel 2.43 Wijzigen van het omgevingsplan
De leges voor het wijzigen van het omgevingsplan zijn overgenomen uit de huidige legestabel voor het vaststellen van een bestemmingsplan op verzoek. Hiervoor is gekozen omdat op basis van de huidige informatie onvoldoende inzicht bestaat in de met een wijziging van het omgevingsplan samenhangende werkzaamheden en tijdsbesteding. Op basis van ervaringscijfers van het komende jaar, zullen de gekozen systematiek en de hieraan gekoppelde bedragen worden geëvalueerd. Op basis van de evaluatie zal daarvan vervolgens een al dan niet aangepast voorstel worden verwerkt in de legesverordening voor het jaar 2024. Hoewel het op voorhand niet goed is in te schatten, is de verwachting is dat in het eerste jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet beperkt gebruik gemaakt gaat worden van deze mogelijkheid en er eerder zal worden gekozen om door middel van een aanvraag omgevingsvergunning buitenplanse omgevingsplanactiviteit initiatieven die niet passen in het omgevingsplan te faciliteren.

Paragraaf 2.10 Adviezen en instemmingen

Artikel 2.46 Advies
Er is voor gekozen om de kosten van de voor een aanvraag benodigde adviezen afzonderlijk in rekening te brengen. Dit zorgt ervoor dat een aanvrager alleen betaalt voor die adviezen die nodig zijn in relatie tot het aangevraagde project. Een goed voorbeeld is het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (welstandscommissie). In de ‘oude’ systematiek betaalt de aanvrager van een dakkapel in een welstandsvrij gebied impliciet ook voor toetsing door de CRK, terwijl hij dit voor zijn aanvraag niet nodig heeft en dit ook niet wordt gedaan. In de nieuwe systematiek betaalt deze aanvrager geen leges voor het advies van de CRK, als dit advies niet is vereist of wordt gegeven.

Paragraaf 2.12 Extra werkzaamheden afhankelijk van procedure of aanlevering

Algemeen
De behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning kan per aanvraag verschillen. Bij de tariefstelling voor de verschillende activiteiten is daarmee al zoveel mogelijk rekening gehouden door bij de omgevingsplanactiviteiten te onderscheiden tussen binnenplanse en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Er kunnen desondanks bij bepaalde aanvragen aanvullende werkzaamheden nodig zijn. Bij het behandelen van de aanvraag moeten bijvoorbeeld een of meer onderzoeksrapporten worden beoordeeld. Om de werkelijke kosten zoveel mogelijk te (kunnen) benaderen is in deze paragraaf een aantal modaliteiten benoemd, die leiden tot een verhoging van leges voor de activiteit (artikelen 2.49 tot en met 2.51).

Artikel 2.49 Achteraf ingediende aanvraag
De extra legesheffing voor een achteraf ingediende aanvraag om een omgevingsvergunning is van toepassing als er pas een aanvraag om een omgevingsvergunning wordt ingediend nadat er al met de activiteit is begonnen of als de activiteit al is gerealiseerd. Dit zal zich vooral voordoen bij bouwwerken. In artikel 5.6 van de Omgevingswet staat dat het verboden is een bouwwerk of deel daarvan dat is gebouwd zonder de daarvoor vereiste omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit in stand te laten.
De verhoging van het tarief kan worden gerechtvaardigd vanuit het gevoerde beleid. Dan zijn de extra leges een financiële prikkel om voorafgaand aan het bouwen 'netjes' een omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit aan te vragen. Maatvoering is hierbij belangrijk. De extra leges mogen niet zo hoog zijn dat het strafkarakter gaat overheersen. Een verhoging van 10% (met een maximum van € 10.000) valt in dit verband binnen de grenzen van het redelijke. Voor het percentage en maximum is aangesloten bij de Modelverordening van de VNG.

Artikel 2.50 Uitgebreide voorbereidingsprocedure
We kennen de reguliere procedure en de uitgebreide procedure. Met de komst van de Omgevingswet is de reguliere procedure uitgangspunt, tenzij in de wet is bepaald dat de uitgebreide procedure moet/mag worden toegepast. In de uitgebreide procedure wordt gewerkt met de terinzagelegging van een ontwerpbesluit, waartegen zienswijzen kunnen worden ingediend. Met inachtneming van deze zienswijzen beslist het bevoegd gezag vervolgens op de aanvraag. In verband met de extra werkzaamheden die gepaard gaan met deze procedure is een toeslag opgenomen, afhankelijk van de aangevraagde activiteit(en). Voor de onder a genoemde gevallen voert de OMWB de werkzaamheden uit. De kosten brengt zij in rekening bij de gemeente. Het opgenomen bedrag is gelijk aan het voorstel dat de OMWB heeft gedaan op basis van hun inschatting van de kosten. Het bedrag onder b is gerelateerd aan het bedrag dat nu is opgenomen voor een buitenplanse afwijkingsprocedure op grond van de Wabo. Voor de activiteit onder c (rijksmonumenten) worden geen extra kosten in rekening gebracht, omdat de diensten die samenhangen met de uitgebreide procedure voor een rijksmonumentenactiviteit zeer beperkt in omvang zijn in vergelijking met de overige in artikel 2.48 genoemde activiteiten. Daarom zijn de (extra) leges voor deze activiteit op nihil gesteld.

Paragraaf 2.13 Vermindering en 2.14 Teruggaaf

Artikelen 2.52 en 2.53 en verder: Vermindering en teruggaaf
Artikelen 2.52 en 2.53 en verder bevatten vermindering- en teruggaafbepalingen bij de omgevingsvergunning. In artikel 2.52 is opgenomen dat aanspraak bestaat op vermindering van leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning als er voorafgaand omgevingsoverleg heeft plaatsgevonden waarvoor leges verschuldigd zijn. In paragraaf 2.14 zijn teruggaafbepalingen opgenomen voor de situaties dat de aanvraag om een omgevingsvergunning tijdens de behandeling wordt ingetrokken, de vergunning op verzoek wordt ingetrokken zonder dat deze is gebruikt of de vergunning wordt geweigerd of door de rechter wordt vernietigd.
De vermindering of teruggaaf kan ambtshalve worden toegepast (artikel 65 AWR) of op aanvraag worden verleend (artikel 242 Gemeentewet). De verminderingsbeschikking leidt tot een verlaging/neerwaartse aanpassing van de legesschuld. De teruggaafbeschikking laat de legesbeschikking intact, maar leidt er ook toe dat men een deel van de leges terugkrijgt.
In verband hiermee is er geen aanleiding te bepalen dat over een eventueel terug te geven bedrag invorderingsrente wordt vergoed.